O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

_______________T.S.Sharipov

2024 yil «__» avgust

Ro'yxatga olindi

№ 512-07/1

«28» 08 2024 yil

BUXGALTERIYA HISOBIGA KIRISH FANI BO'YICHA SILLABUS

Sirtqi bo'lim

Bilim sohasi : 400 000 – Bisnes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Bisnes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60410100-Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Sirtqi bo'lim
60410100 - Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)

Fan nomi	**Buxgateriya hisobiga kirish**
Fan turi	**Majburiy**
Fan kodi	**METTSD06**
Yil	**2**
Semestr	**3**
Ta'lim shakli	**Sirtqi**
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	**150**
Ma'ruza	10
Amaliy mashg'ulotlar	10
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	130
Kredit miqdori	**5**
Baholash shakli	**Test**
Fan tili	**O'zbek**

Fan maqsadi(FM)

FM	Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda buxgalteriya hisobining ob'ektlari (tashkilot mablag'lari va ularning kelib chikish manbalari, ularning biznes jarayonidagi harakati, biznes operatsiyalarini hisobga olish, ularni hujjatlashtirish va umumlashtirish, tashkilotlarning mulkiy, moliyaviy faoliyati to'g'risida to'liq, ishonchli ma'lumotlarni shakllantirish hamda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari asosida taqdim etish, moliyaviy va boshqaruv hisobini tashkil qilish, uning normativ-huquqiy asoslari) bo'yicha yunalishiga mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantirish hisoblanadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Iqtisodiyot nazariyasi
2.	Matematika
3.	Ingliz tili

Ta'lim natijalari (TN)

TN1	O'quv jarayonini tashkil etish usullarini o'rganish
TN2	Mustaqil ta'lim va ilmiy-tatqiqot ishlarini tashkil etishni o'rganish
TN3	Buxgalter kasbi rivojlanish tarixini bilish.
TN4	Xalqaro buxgalteriya tashkilotlarini faoliyatini tahlil qilish
TN5	Buxgalteriya hisobi fanining ahamiyati to'g'risida tushunchalarni shakllantirish
TN6	Buxgalteriya hisobini tashkil etishga qo'yilgan talablarni bilish
TN7	Buxgalteriya hisobi tamoyillaridan foydalanish
TN8	Buxgalteriya balansini tuzishni o'rganish
TN9	Buxgalteriya schyotlari va ularga ikki yoqlama yozuv berishni bilish
TN10	Xujjatlashtirish va kal'kulatsiyadan foydalanish

TN11	Nazorat tizimini bilish
TN12	Moliyaviy hisobotlar tuzishni o'rganish
TN13	Mas'uliyati cheklangan jamiyatlarda buxgalteriya hisobi
TN14	Aktsiyadorlik jamiyatlarida buxgalteriya hisobi
TN15	Kooperativ va notijorat tashkilotlarida buxgalteriya hisobi
TN16	Buxgalter kasbiga qo'yilgan talablarni bilish.

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		**Ajratil-gan soat**
M1	"Buxgalteriya hisobi va audit" yo'nalishi bo'yicha o'quv jarayonini tashkil etishning ilmiy asoslari. Buxgalteriya hisobi va auditning rivojlanish tarixi.	2
M2	Buxgalteriya hisobi subyekti va obyektlari. Buxgalteriya hisobi metodlari.	2
M3	Balans mohiyati, tuzilishi va tasnifi. Buxgalteriya hisobi schotlari. Schotlarga ikki yoqlama yozuv.	2
M4	Buxgalteriya hisobi hujjatlari. Buxgalteriya hisobi shakllari va registrlar. Inventarizatsiya va uning natijalarini buxgalteriya hisobida aks ettirish. Kalkulyatsiya (kosting) haqida tushuncha va uning buxgalteriya hisobida qo'llanilishi	2
M5	Biznes jarayonlarini hisobga olish. Buxgalteriya hisobida tuzatishlar (adjustments). Buxgalteriya hisobotini tuzish	2
	Jami	**10**
Mashg'ulotlar shakli: amaliy (A)		
A1	"Buxgalteriya hisobi va audit" yo'nalishi bo'yicha o'quv jarayonini tashkil etishning ilmiy asoslari. Buxgalteriya hisobi va auditning rivojlanish tarixi.	2
A2	Buxgalteriya hisobi subyekti va obyektlari. Buxgalteriya hisobi metodlari.	2
A3	Balans mohiyati, tuzilishi va tasnifi. Buxgalteriya hisobi schotlari. Schotlarga ikki yoqlama yozuv.	2
A4	Buxgalteriya hisobi hujjatlari. Buxgalteriya hisobi shakllari va registrlar. Inventarizatsiya va uning natijalarini buxgalteriya hisobida aks ettirish. Kalkulyatsiya (kosting) haqida tushuncha va uning buxgalteriya hisobida qo'llanilishi	2
A5	Biznes jarayonlarini hisobga olish. Buxgalteriya hisobida tuzatishlar (adjustments). Buxgalteriya hisobotini tuzish.	2
	Jami	**10**

Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Buxgalteriya hisobining paydo bulishi va tarixiy rivojlanishi	6
MT2	O'zbekistan Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida" gi Qonuni va uning ahamiyati	10
MT3	Buxgalteriya hisobini normativ-huquqiy tartibga solinishi	8
MT4	Buxgalteriya hisobining obyektlari: korxona aktivlarining tavsifi va	6

	xususiyatlari	
MT5	Buxgalteriya hisobining obyektlari: korxona majburiyatlari va xususiy kapitalining tavsifi	6
MT6	Buxgalteriya hisobining obyektlari: korxonalar daromadlari va xarajatlari	6
MT7	Buxgalteriya hisobi metodlari va uning elementlarining umumiy tavsifi	6
MT8	Buxgalteriya hisobining fundamental va sifat tavsifi prinsiplari	6
MT9	Balansning mohiyati va tuzilishi	8
MT10	Balansda operasiyalar ta'siri ostida sodir bo'ladigan o'zgarishlar	6
MT11	Buxgalteriya hisobi schetlari mohiyati, tasnifi va tizimi	8
MT12	Buxgalteriya schetlari va hisob-kitoblarda ikki yoqlama yozuvning mohiyati va ahamiyati	6
MT13	Buxgalteriya yozuvlari. Haqiqiy operasiyalar qayd kitobi	6
MT14	Hujjatlar, uning mohiyati va turlari, Birlamchi hujjatlarning tasnifi	6
MT15	Birlamchi hujjatlar va hujjatlar oqimini tashkil etishga qo'yiladigan asosiy talablar	6
MT16	Shakllar va buxgalteriya registrlari (kitoblar va jurnallar)	6
MT17	Birlamchi hujjatlar va buxgalteriya registrlarida yo'l qo'yilgan xatolarni tuzatish usullari	6
MT18	Nazorat tizimi. Inventarizasiya va uning natijalarini buxgalteriya hisobida aks ettirish	6
MT19	Mas'uliyati cheklangan jamiyatlarda va aksiyadorlik jamiyatlarida buxgalteriya hisobi	6
MT20	Buxgalteriya xizmati rahbari burch va majburiyatlari. Buxgalter va auditorlik kasbining axloq qoidalari	6
	Jami	**130**

ASOSIY ADABIYOTLAR:

1. Абдуллаев Р.А., Уразов К.Б. Основы бухгалтерского учёта. Учебное пособие. СамИЭС, 2021. 168с
2. Пашаходжаева Д.Д. Введение в бухгалтерский учёт. O'quv qo'llanma. – Samarqand: "TURON NASHR", 2022-yil. 315 bet. ISBN 978-9943-8731-1-7.
3. Уразов К.Б., Пўлатов М.Э. Бухгалтерия ҳисоби. Дарслик. –Т.: «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи», 2020, 564 бет.
4. Уразов К.Б. Молиявий хисоб ва ҳисобот. Ўкув кўлланма.- Т.: "Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи", 2020. 408 бет
5. Ташназаров С.Н. Молиявий ҳисоботнинг халкаро стандартлари: Олий ўкув юртлари магистратура мутахассисликлари учун дарслик. – Тошкент: «IQTISOD-MOLIYA», 2019. – 584-б. https://www.academia.edu
6. Christine Jonick. Principles of financial accounting. University of North Georgia Press Dahlonega, Georgia, 2017. p.318 ISBN: 978-1-940771-15-1.

https://web.ung.edu/media/university-press/Principles-of-Financial-Accounting.pdf?t=1542408454385

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 - 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараккиёт стратегияси тўғрисида Фармони, 28.01.2022 йилдаги ПФ-60-сон
2. Ўзбекистон Республикасининг «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонуни. 2016 йил 13 апрель, № ЎРҚ-404. https://lex.uz/acts/2931253
3. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ Кодекси (янги таҳрири). Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.12.2019 й., 02/19/СК/4256-сон. https://lex.uz/docs/4674902
4. **Ўзбекистон Республикасининг «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонуни. 2021 йил 25 февраль. https://lex.uz/docs/5307886**
5. Ўзбекистон Республикаси «Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисида»ги Қонуни, 1999 йил 14-апрель, 763-I-сон. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1999 й., 5-сон, 115-модда. https://lex.uz/docs/11360.
6. Ўзбекистон Республикаси "Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисидаги конуни". 2001 й 6 декабрь. Кейинги ўзгартиришлар билан. https://www.lex.uz/acts/22525
7. Ўзбекистон Республикаси «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя килиш тўғрисида»ги Қонуни. 2014 йил 10 апрель. https://lex.uz/docs/2382409
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Қарори. 2020 йил 24 февраль. ПҚ-4611-сон.
9. International Financial Reporting Standards. www.ifrs.org/issued-srandards/list_of-standards/ 2018.
10. Международные стандарты финансовой отчетности. http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-finansovoj-otchyotnosti/
11. Ташназаров С.Н. Молиявий хисоботнинг назарий ва методологик асосларини такомиллаштириш. Монография. - Publisher SIA OmniScriptum Publishing. GlobeEdit Publishing house. 2018. 280 p. ISBN-13:978-613-8-24050-

Axborot manbalari (Internet saytlari)

1. www.gov.uz (Ўзбекистон Республикаси ҳукумат портали)
2. www.mf.uz (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги)
3. www.ziyonet.uz (Ахборот таълим тармоғи)
4. www.lex.uz (Ўзбекистон Республикаси конун хужжатлари маълумотлари миллий базаси)
5. www.stat.uz (Ўзбекистон Республикаси Статистика Қўмитаси)
6. www.soliq.uz (Ўзбекистон Республикаси Солик Қўмитаси)
7. www.accountingtools.com (Бухгалтерлар учун қўлланмалар сайти)
8. www.ifrs.org (Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари фонди сайти)

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi me'zonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim daajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyat va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy hatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan boyicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi maczularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasini qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif	Pashaxodjayeva Djamila Djabborxonovna, assistent
E-mail	jamilya290972@gmail.com
Tashkilot	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi
Taqrizchilar	**Abdullayev R.A.** - O'zbekiston Respublikasi buxgalterlar va auditorlar milliy assotsiatsiyasi Samarqand filiali Kengashining raisi **Pashaxodjayeva D.D.** - SamISI, «Buxgalteriya hisobi»kafedrasi dotsenti, PhD

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 1)

Mazkur Sillabus "Buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv uslubiyat bo'limi boshlig'i **I.E.Shodmonov**

Sirtqi bo'lim boshlig'i **F. Abdukarimov**

Kafedra muduri **S.N.Tashnazarov**

Tuzuvchi **Dj. Pashaxodjayeva**